

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua órá 6 cr., a treia órá 5 cr., și de fie care publicațiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blasiu.

Anul II.

Blasiu 23 Apriliu 1892.

Numérulú 17.

„Esclusivismú confesionalú.“

(+) A trecutú o lună de țile, de cândú pastorala Archiereilorú nostri despre *creșterea religioșo-morală a tinerimii* a străbátutú în tóte unghiurile țerii locuite de Români, și de atunci până astăzi amú avutú adese-ori ocașiunea de a puté constatá, că glasulú prelațiilorú nostri a fostú înțelesú nu numai de credincioșii bisericeii nóstre, ci și de unii bărbați înțelepți, cari nu se ținú de biserica nóstră greco-catolică.

Cu mare bucurie amú vedútu și aceea, că învățăturile salutare cuprinse în pastorala Archiereilorú nostri în unele părți aú și începutú a aduce fructele dorite, de-órece preoțimea din câteva protopopiate în frunte cu zeloșii purtători ai oficiilorú protopopesci desvóltá o activitate vrednică de laudá și recunoștință pentru a creá mijlócele de lipsá la îmbunătățirea salarelóru învățătoresci.

Dorimú însă în interesulú cauzei sânte, ca aceea, ce s'a făcutú și se face în unele părți, să se facă pretutindenea. Să se puná de timpuriú mâna la lucru, și să nu ne odihnimú, până cândú învățăturile și îndrumările salutare ale prelațiilorú nostri nu devinú o realitate, de care să se sfarme tóte planurile și tendințele periculóse cuprinse în proiectulú de lege despre regularea salarelóru învățătoresci.

Pre cândú de o parte dămú espresiune bucuriei și dorinței amintite mai

susú, pre atunci de altá parte nu ne putemú ascunde mirarea nóstră față cu imputarea nemeritatá, ce s'a făcutú pastoralei Archiereilorú nostri tocmai din partea unei foi sibiene, dela carea cu dreptú cuvintú amú așteptatú, să străbatá mai adencú în adevérurile și motivele cuprinse în acea pastorală.

Se ȕice adecá în acea fóe, că ea nu póte pricepe „*esclusivismulú confesionalú*“, ce se intonezá cu „*ostentațiune*“ în pastorala Archiereilorú nostri.

Nu voimú, nici nu aflámú a fi consultú, să intrámú în polemie cu fóea din cestiune, dar după ce în pastorala Archiereilorú nostri, — în conformitate cu pozițiunea lorú de păstori sufletesci, — se accentuezá numai motivele religioșe și morale, și nu și motivele politice, cari aú să determine lucrarea nóstră pentru salvarea caracterulú religiosú saú confesionalú alú șcólelorú nóstre, noi vomú aréta cetitorilorú nostri, că chiar în sensulú legilorú scolastice actuale șcólele nóstre numai pre terenulú „*esclusivismulú*“ confesionalú potú să-și mai păstreze caracterulú lorú românescú.

Dela anulú 1867 încóce legiuitorii țerei nóstre, de câte ori aú creatú vre-o lege scolastică, s'aú feritú ca de focú a accentuá în acele legi caracterulú poliglotú alú statulú nostru, și de aceea legile scolastice nu vorbescú de șcóle magiare, românesci, sêrbesci, slovace, adecá nu facú amintire de caracterulú naționalú alú șcólelorú susținute de di-

feritele popóre, cari constituescú statulú nostru, ci vorbescú numai de șcóle *de statú, comunale și confesionale*.

Șcóle *de statú* suntú acelea, cari se susținú din vistieria statulú, *comunale*, cari se susținú din budgetulú respectivei comune politice, și *confesionale*, cari se susținú de comunele saú corporațiunile bisericesci.

Pre cândú de o parte legile scolastice daú dreptú confesiunilorú din țérá de a-și determiná ele înse-și limba de propunere în șcólele lorú proprii, pre atunci de altá parte nu spunú apriatú, că șcólele de statú și comunale ce caracterú să aibá din punctú de vedere etnicú și alú limbei de propunere.

Esistá ce e dreptú și astăzi articululú de lege 44 din 1868 despre egala îndreptățire a naționalitățilorú, în sensulú căruia statulú este datorú a se îngriji, ca diferitele naționalități să se póta cultivá în limba lorú proprie până acolo, unde se începe cultura academică, dar acestú principiu saú nu a fostú aplicatú de locú în legile scolastice, saú a fostú eludatú cu totulú prin dispozițiuni contrare.

Guvernele, cari s'aú succedatú dela începutulú erei constituționale până astăzi, aú stărútu, pre câtú le-aú permisú puterile financiare, ca să se înmulțescá numérulú șcólelorú comunale, însă n'aú permisú nicáiri, ca aceste șcóle să aibá caracterulú naționalú alú poporului, în mijloculú căruia s'aú înființatú, ci aú datú pretutindenea ace-

Feuilleton.

Amintiri de călătorie.

Roma, 27 Iuniú 1890.

Frate Isidóre!

Primesce salutarea nóstră cea dintâiú din Roma.

Ce simțeminte ne-aú cuprinsú și ne mișcaú ieri după amedzi, cândú sciamú, că fiesce care clipelá ne apropie mai tare de Roma, simțemintele acelea eú nu țile potú spune. Simțemintele acelea numai așa le-ai puté precepe, dacă nu numai te-ai fi închipuitú lângá noi, ci ai fi fostú întrú adevérú lângá noi și le-ai fi simțitú dimpreună cu noi.

Al fostú și tu căți-va ani departe de vatra părintescă. Acum ți-s'a sfârșitú pribegia, și tu pornesci cătrá țerișóra aceea încununatú cu munți, frumșeta căreia ai preamărit-o de-atâtea ori înaintea străinilorú. Dar pământulú e frumosú și pre airea, și tu erai preocupatú, cândú grăiaí cu atáta însuflețire despre Ardealú, și isvorulú acestei însuflețiri preocupate — să ți-lú spunú? Isvorulú acela erá amintirea légánului, care

într-o vale a delosului Ardealú te cuprindea odinióră; erai resunetele cântecelorú, cu cari te adormia mamá-ta; erá icóna cea pururea vie a casei părintesci și a satulú părintescú și a luncilorú și delurilorú lui, cari aú fostú martoriiú jocurilorú copilăriei tale. Nu-i așa? — Și acum cercá, de vei puté să aii cuvinte, cari să póta exprima simțemintele, ce te mișcaú atunci, cândú după o lungá pribegire te apropiái éráșii de casa părintescă. Și după ce vei fi cercatú înzadarú cuvintele acelea, recunoșce, câtú de neputincioșá e limba omenescă.

Popórele încá-și aú légánú și mamá și-și aducú aminte de ele. Noi ne apropiámú de légánulú, în care o mamá nobilá își adormia odinióră pre fiilú sêi cântându-le despre virtuți, ce împodobescú pre bărbați și pre popóre. Noi grăbiamú la sinulú maiceiú nóstre, carea ne-a născutú odinióră, ne-a crescutú și-apoi ca și pre ceíalalți fi ai sêi ne-a trimisú și pre noi, să cucerimú cu armele ráșbolulú și ale luminei. Grăbiamú la sinulú maiceiú nóstre, carea apoi după multe vécuri de dejosire a nóstră ne-a renăscutú îndoitú, odatá sufletesce și apoi naționalicesce. Și pre cândú ne apropiámú de mama Roma, ne aduceamú aminte, că noi avemú cuvinte

de a ne mândri cu mama nóstră, și ea are cuvinte de a se rușiná de acei fi ai sêi, pre cari îi trimisese odinióră în răsăritú dându-le de țintá triumfulú luminei și de merinde virtuți. Ceíalalți fiilú ai ei, pre cari i-a trimisú în lume, aú rēmasú credincioși mamei sale și în depártare. Dará cei din răsăritú aú părăsitú credința și iubirea mamei sale și s'aú aruncatú în brațele unei mame vitrege, și acésta a făcutú apoi dintr'înșii nisce sclavi, buní numai să depuná la peciórele ei tributulú sudoriiú lorú. Fiií aceștia ai Romei chiar și acum, după ce s'aú desrobotú din robia acésta rușinóșá, grăescú de atátea ori cu disprețú de Roma și o hulescú și-și batú jocú de ea și de darurile ei și nu vorú să scie nimica de aceea, că totú binele idealú, ce-lú aú colo la pólele Carpațiilorú și la gurile Dunării, l'aú primitú în vechime și mai încóce dela Dumneșéu prin mijlocirea acestorú mame bune. Înzadarú, ei aú apucatú subocrotirea unei mame vitrege, ei hulescú și batjocurescú pre mamá-sa dulce. Așa i-a învățatú mama lorú vitregă, căci mamá vitregă le-a fostú cetatea aceea dela malulú Bosforului, carea înzadarú a cercatú a-și însuși și ea numele Roma. Dar ajungá-ne vécuri de nerecunoștință, și sublimá și idealá.

storu școle numai caracteru naționalu magiaru, ca ast-felū ele să devină foculare de cultura magiară.

Gvernulū adevă a abusatū de scăderea legilorū scolastice, cari nu garantēză înființarea de școle de statū și comunale cu caracteru naționalu nemagiaru, și prin o ficțiune neintemeiată, că statulū acesta este numai alū Magiarilorū și nu și alū celorlalte popore nemagiare, și că totū ce are caracteru politicū, este totū odată și magiaru, guvernulū, în contra dispusēțiunilorū arcululū de lege XLIV din 1868 despre egala îndreptățire a naționalitățilorū, a imprimatū tuturorū școlilorū susținute de statū și de comunele politice caracterulū unorū școle naționale magiare.

Din cele desfășurate până acum ori cine pōte pricepe, că până cândū staū legile actuale scolastice, și până cândū nu încetă curentulū șovinisticū de a imprimā tuturorū instituțiunilorū culturale susținute de statū și de comunele politice caracterulū naționalu magiaru, sau cu alte cuvinte până cândū nu se recunōște principiulū de adevēratā egalitate, în sensulū căruia tōte popōrele, cari susținū statulū cu sângele și averea lorū, aū dreptulū, să li-se înființeze institute culturale proprii atātū din vistieria statulū câtū și din budgetulū comunelorū politice: până atuncī nu pōte fi vorbā de școle romānesci fără de caracteru confesionalū, deși după principiile religiunii creștine chiar și școlele de statū și cele comunale ar trebui să aibā caracterulū religiosū sau confesionalū alū poporului, în mijloculū căruia se înființēză, pentru-cā ori ce culturā, care nu este basatā pe religiune, în locū să folosēscā, numai duce popōrele la perire.

Neputēndū deci să avemū între împrejurāri actuale școle romānesci fără caracteru confesionalū, dela sine urmēzā, că dacā vremū să mântuimū

caracterulū romānescū alū școlilorū nōstre, trebuie să ne punemū pre terenulū exclusivismulū confesionalū, și adevă Romāniū să înființeze și susținā numai școle greco-catolice ori greco-orientale, după cum este biserica, de care se ținū dīnșii.

Acestea școle staū sub jurisdicțiunea și dreptulū de dispunere alū auctoritățilorū nōstre bisericesci, cari și în sensulū legilorū scolastice potū face, ca în aceste școle să se folosēscā ca limbā de propunere numai limba romānescā.

Romāniū dacā mai ținū la limba și naționalitatea lorū, nu-și potū da concursulū lorū moralū și materialū nici la înființarea școlilorū de statū, nici la a celorū comunale, căci și unele și altele suntū magiare și menite, ca prin respāndirea culturēi magiare să pregătēscā contopirea elementulū romānescū în celū magiaru, și ast-felū să încetāmū a mai esistā ca Romāni.

Din contrā Romāniū aū datorința, să înființeze și susținā în mijloculū lorū numai școle cu caracteru confesionalū, căci numai prin acēsta își potū conservā și religiunea și naționalitatea.

Cu tōte acestea noi credemū, că se potū da și casuri de acelea, cândū Romāniū greco-catolici și cei greco-orientali ar trebui, pre lângā totū „exclusivismulū confesionalū“, să se ajute împrumutatū la înființarea de școle comune și pentru unii și pentru alții, însă așa, ca prin acēsta să nu se vatemē principiile religiōse nici ale unora nici ale altora, și să nu se lovēscā nici în dispusēțiunile scolastice actuale.

Dar despre acēsta în numērulū viitorū.

Banīlū celū noi. — Atențiunea publicā din țērā e îndreptatā, și cu dreptū cuvintū, spre marea reformā, ce se plānuesce pre întregū terenulū nostru finanțiarū prin regularea valutei. Amū arētatū, în ce consiste regularea

acēsta, și care este importanța ei națională-economicā. Acum afacerea a ajunsū aprōpe la rezolvire. Ministrii de finanțe ungarū și austriacū aū statoritū textulū definitivū alū proiectelorū de lege, ce atingū cestiunea acēsta și cari vorū avē a se prezentā respectivelorū parlamente câtū mai în grabā. Dintre proiectele aceste pre publiculū mare ilū interesēză mai multū proiectulū privitorū la introducerea sistemulū de corōne în loculū florenulū actualū.

Dupā proiectulū acesta deci pre viitorū unitatea monetarā o va forma corōna. O corōnā va fi chiar jumētatea florenulū de ađl, și așa computarea după banii celū noi nu va fi împreunatā cu nici unū felū de greutate: am 100 floreni sau 200 corōne, e totū una. Am să plătescū 50 floreni: dau 100 corōne. Corōna va fi împărțitā în 100 fileri: deci unū filerū va fi jumētatea crucerulū de ađl. — În relațiune cu francii sau cu leiū din Romānia, corōna va fi mai mare cu 5.01 centime sau bani. Sistemulū de corōnā deci e o apropiere cātrā sistemulū monetarū din Europa centralā și din statele balcanice, unde monarchia nōstrā are cele mai multe interese comerciale. Pre lângā împrejurarea acēsta e salutarā introducerea unității monetare mai micī și din alte multe puncte de vedere, cari ușorū le va pricepe, ori cine cugetā, câtū de adese-ori dai 1 florenū, cândū ai da o altā unitate monetarā mai micā, dacā ar fi.

Dupā convențiunea cea nouā monetarā se vorū bate următoarele feluri de bani. În aurū piēce de câte 20 și de câte 10 corōne. În argintū piēce de câte 1 corōnā, de 50 și de 20 fileri. Ca bani de schimbū din metalū vorū figurā piēce de câte 10, 2 și 1 filerū. Florenii de argintū de până acum vorū rēmānē în circulație și vorū avē valoarea de două corōne. Notele de statū și de bancā folosite până acum vorū fi retrase din circulație, și în loculū lorū se vorū emite altele.

și mântuitōre ar fi clipita aceea a darulū dumnezeescū, în care totā suflarea romānescā cuprinsā de dorulū iubirii fiesci, darā pătrunsā de-odată și de pocāință, s'ar asemēnā nu fiulū celū bunū, care se rentōrce din străinătate în brațele mamei sale, ci s'ar asemēnā fiulū celū rātăcitū și ar dice: Scula-mē-voiu și mē voiu duce la mamā-mea, și-i voiu dice: Mamā, greșit'am la ceriū și înaintea ta!

Și pre cândū în lăuntrulū nostru eramū cuprinși de cugete și dorințe de acestea, în lumea din afarā începū a ne cuprinde întunereculū nopții. Trecurāmū și pre lângā cetatea Orte. Deși privirile nōstre sburaū în drepta și în stīnga prin fereștile cupeului, gândulū nostru nu se legā de împrejurime, ci-și luā unū sborū mai lute și ar fi împrumutatū bucurosū și trenulū aripile sale, ca să ajungā cu noi mai curēndū la Roma.

Dar ce fenomenū e acesta? Ceriulū încā nu s'a îmbrăcatū în podōba stelelorū, dar pre pāmēntū lucescū deja stele. Acestea se totū înmulțescū, de acūși veđi miū și miū de stele presārate pre erbā. Dōrā aci în vechiulū Latiū stelele se închinā Romei, precum a visatū odiniōrā Iosifū, că i-se închināu stele? — Cercāmū, ce potū să fie stelele aceste, și aflāmū, că-sū licurici, cari pre aci se aratā în numēru nespūsū de mare. Ei parū a voi să simbolizeze ca nisce stele cădute din ceriū gloria acestui pāmēntū.

Acūși ajungemū la țermurulū bētrānului Tibru. Elū curge a lene. Apa lui e galbenā. Parcā ea și acum mai are să spele petele, ce-aū rēmasū pre pāmēntulū acesta încā de pre timpulū cesarilorū pāgāni.

Cândū vēdurāmū rfulū acesta, simțimintele nōstre romānesci, cari și ele erau destulū de ideale, se retraserā, ca să facā locū altorū simțiminte încā și mai ideale. Ne aduserāmū aminte de gloria cea mare a Romei. Ne aduserāmū aminte, că ea nu e numai mama poporului romānū, ci a pāmēntulū întregū. Ori mai bine, dacā omenimea întregā o putemū asemēnā unui omū, atuncī Roma e inima lui. Așa e acum de două miū de ani. De două miū de ani pulsēzā în Roma viața omenimii mai tare ca ori unde airea pre pāmēntū, și precum sângele din omū grābesce spre inimā, pentru ca aci să se renoēscā, întocmai așa se îndreptā și omenimea cātrā Roma, ca să-și renoēscā viața.

Prin întunerecū parcā vedemū trecēndū pre lângā noi că în sborū nisce umbre. Isū o cetā de călāreți Numidieni. Ei acūși ajungū în Roma. Senatulū se adunā, să auđā, ce scire aū adusū din rēsăritū călāreții aceia. Adunarea acēsta, ce se pare a fi o intrunire de regi, e cuprinsā de nerābdare tăcutā, precāndū unulū dintre senatori frānge sigilele epistolei. Elū cetesce acum cuprinsulū epistolei. Ea cuprinde numai cuvintele: Veni, vidi, vici. Dar cuvintele aceste-sū lāmurite.

Scirea noulū triumfū alū armelorū romane se intraripēzā și cutrierā cetatea asemenea unui fulgerū. Ȕile de bucurie urmēzā acum după altele de îngrijare. Acūși sosescē și Cesarū în fruntea oștii sale învingētoare. Parcā simțimū, cum se cutrēmurā pāmēntulū sub pașii celū grei ai ostașilorū, și parcā auđimū, cum bubue pāmēntulū lovitū de copitele cailorū. Acum li-se insofescē și Roma: poporulū, legiunile, senatulū se suie la templulū lui Iosif Capitolinulū, ca acolo să oferēscā Ȕeilorū cu o gurā și cu o inimā învingerea cea mai nouā a Romei. După câte-va clipe de tăcere adāncā începe a se auđi din adunare unū murmurū ca alū unui vulcanū, ce este aprōpe de erupție: este murmurulū tuturorū patimilorū, cari se înfrățescū în poporulū acesta, manifestarea ambițiunii și a sensualității, a încrederii în ajutorulū Ȕeilorū și a încrederii îngāmfate în forțele proprii. Și trecū Ȕilele aceste gloriōse și vinū altele.

Acūși vedemū pre unū drumețū pāșindū singurū singurelū pre calea, ce duce la Roma. Elū vine din rēsăritū dintr'o țārā depārtatā și voescē să se așeđe aci în Roma în inima lumii. Avuții elū nu aduce cu sine: tōtā averea lui e o traistā cu merinde și unū toiagū. Ce avuții ar și putē aduce? Dōrā elū e unū pescariū sērăcū din Galilea. Dar ce dicū? Omulū acesta e sērăcū? Nu! Elū pōrtā în lăuntrulū sēu o avuție nespūsū de mare, o lume întregā de idei nouē. Elū vine

Revistă bisericească.

Călătoria Primatului.

Călătoria Primatului la Roma dă prilej foilor liberale la combinațiunile cele mai variate și estravagante. Unele susțin, că Primatul are de cuget să face numai un act de reverință Pontificalului Roman, alții, că a mers într-o misiune politică. Adevărul e, că Primatul a mers la Roma, ca să îndeplinească așa numita vizită „ad limina Apostolorum”. E însă neîndoios, că el, ca cel mai autorizat reprezentant al bisericii catolice de ritalu latină din Ungaria, va conferi cu Capul Bisericii și despre cestiunile bisericești-politice pendente din patrie. — Mai interesante sunt foile acele, cari dicu, că are *planuri mari*, pre cari dacă nu le va pute realiza, se va retrage în liniștea mănăstirii și că de aceea nici n'a ieșit din ordul călugărescu al Benedictinilor. Scirea aceta n'are lipsă de desmințire. Primatul n'are nevoie să ese din ordul Benedictinilor, precum nu esu din ordurile lor respective nici alți bărbați, cari ajungu în biserică la demnități și mai escelente decât Primatul Ungariei. Altcum scirea a și fostu desmințită îndată după aparițiunea ei.

Austria.

Din Austria primim sciri îmbucurătoare despre o mișcare catolică-conservatoră. În Viena s'a ținut în jumătatea primă a lunii acesteia o adunare numărösă a bărbaților de încredere ținători de partidul catolic-conservator din Austria de jos. S'a decis organizarea independentă și separată a partidului pentru întregă Austria inferioară. S'a decis însă și aceea, ca la alegeri

la Roma aducându cu sine misiunea de a esecuta un plan măreț: întru numele unui om, pre care l'au restignit colo departe, unde răsare sôrele întâiu în imperiul roman, are el să întemeieze aci în inima lumii păgâne o împărăție a sufletelor, carea să fie mai mare și decât colosul împărăției romane și să cuprindă totă lumea. Se începe acum o luptă neegală: de o parte se luptă forța armelor, era de cealaltă puterea cuvintului și disprețul eroic a totu, ce e pământesc, chiar și al vietei. Lupta asta ține trei vécuri, și mai ales aci în Roma milioane de ômeni udă pentru Christos pământul cu sîrôe de sânge.

Înoptase deja. Colo în depărtare se vedu nise luminii licurind. Acolo e *Ponte Molle*, *pons Milvia*, precum se numia odinioară. Cum privim afară în întunerecul nopții, parcă cerul se luminează de odată de o lumină neobicinuită. Acuși vedem și isvorul acestei lumini minunate: o cruce pre ceru și pre ea inscripția: *Touros viva*. Într'aceea parcă crăpă de ăi, și noi vedem colo lângă punte două tabere față în față. Sunt oștile inimice ale împărăților Constantin și Maxentiu. Se încinge o luptă înverșunată între cele două oști. Sôrele încă n'a apus, și învingătorul Constantin întră în Roma și împiantă crucea de-asupra Capitoliului: *A invinsu Leulu celu din semênția lui Iuda*.

Cându ajunserăm în otel și ne culcărăm, orologul unei biserici sună ôra medului nopții. Acum după ce am gustat odihna nopții celei dintăiu, ce-am petrecut în Roma, pornim la mormintul sântului Petru.

Victor.

și în cestiuni economice partidul să purcedă în conțelegere cu partidele amice. Apoi s'a statorit programul partidului, din care estragem următoarele: Partidul va face totu, ce-i stă în putință, ca tinerimea să fie crescută în școle confessionale, și ca tôte legile acelea, cari împedecă biserica în drepturile și în activitatea ei dumnezească, să fie delaturate. — Procedura aceta a catolicilor din Austria de jos e forțe îmbucurătoare și promite mult bine, cu atât mai virtos, că o mișcare analogă s'a făcutu deja și în Austria superioară și în Tirol.

Germânia.

Episcopul din Trier la timpul s'eu a făcutu un raport detaiat Sântiei Sale Papei despre peregrinajele, ce se aranjaseră la acelu orașu pre timpul, câtu a fostu espus vestimentul celu necusut alu Domnului Christos. La epistola episcopului Sântia Sa a răspuns cu o scrisore datată din 10 Martiu a. c., în care dă espresiune satisfăcțiunii Sale pentru succesul estrordinar alu peregrinajelor și pentru multele și însemnatele manifestațiuni de pietate creștină și de credință, ce au avut locu cu ocaziunea aceea.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Evenimentul celu mai însemnat alu săptămănei îl formeză pertractările, ce s'au urmat între ministrul ungaru de finanțe și între celu austriacu cu privire la statorirea proiectelor de lege referitoare la regularea valutei. Pertractările au ajuns la rezultat pre deplin satisfăcător, și proiectele de lege se voru presentă parlamentelor respective în timpul celu mai scurt. Acum deci e decis, că noua unitate de bani, care va face jumătatea florenului de aci, se va numi *coronă*, care va avé 100 *fleri*. Se voru bate bani noi de câte 20 și 10 *corone*. Se dice, că banii cei noi voru începe a circula cu 1 Ianuaru 1893.

Bucovina.

Alegerile pentru dieta bucovină sunt terminate în tôte trei colegiurile. Dieta se va compune ast-fel: 14 Români, 7 Germani liberali, 5 Poloni, 4 Ruteni și 1 virilistă, anume rectorul universității. Precum se vede, proporțiile sunt totu cele din dieta disolvată. E totuși bine, că Românii și-au putut păstră tôte mandatele, ba că au câștigat chiar un mandat, cu tôte că volniciile și corupțiunile comise de cătră guvernul local au fostu nemaipomenite. E sperare, că trecutul îi va lumina pre Români și-i va oteli pentru luptele din viitor.

Boemia.

Dieta boemă s'a închis și cu închiderea aceta s'a pusă pétra pre mormintul proiectului de împăcare a Germanilor cu Cehii. Deputații germani au adresat un manifest cătră alegătorii lor, în care dau espresiune regretului lor pentru nerealizarea pactului și-i

provocă, să lucru și în viitor cu abnegațiune pentru realizarea acelu pact. Tonul, în care e scris manifestul german, e de remarcat. E un ton blând, conciliant, putem dice elegiac. La fiesce care cuvint se simte, că Germanii s'ar împăca cu Cehii; se simte, că Germanii, cari înainte de asta cu câțiva ani nici nu voiau să stea de vorbă cu Boemii, acum se vedu învinși și umiliți. Cehii potu deci să fie mulțămii: îngroparea pactului e o victorie a lor, și în scurtu va trebui să sosescă timpul, cându justețele lor pretensiuni voru fi realizate, în interesul lor, dar și în interesul monarhiei întregi.

Italia.

În Italia e crisa ministerială. Crisa au provocat deosebiri de păreri, ce s'au ivit între ministri, în special între ministrul de finanțe și între colegii lui. Era anume vorba despre acoperirea unei pretensiuni de 20 milioane pentru trebuințele armatei. Suma aceta nu se putea acoperi fără urcarea dărilor. Ministrul de finanțe însă n'a voit să urce dările și a quis, că trebuie a se face economisări în budgetul armatei. La asta nu se învoia cealaltă ministri, și așa marchisul di Rudini își dede dimisiunea dimpreună cu toți colegii săi. Regele însărcină cu formarea noului cabinet totu pre dl di Rudini.

Correspondențe.

Roma, 10 Aprile 1892.

Onorată Redacțiune!

N'asți sci, cu ce vești mai interesante să intrerup îndelungata mea tăcere, decât cu unele informațiuni privitoare la jubileul episcopesc de 50 de ani al Sântiei Sale, ce se va celebra în anul ce vine. În 19 Februarie 1893 se voru implini 50 de ani, de cându a fostu consacrat de episcopu preotul Ioachim Pecci, aci gloriosul Leon XIII, în biserică străveche San-Lorenzo în Panisperna din Roma, prin punerea mânilor cardinalului Lambruschini. Pentru serbarea vrednică a aniversării acesteia s'a format în Roma, cu aprobarea Sântiei Sale, un comitet central „Comissione Centrale Esecutiva” în frunte cu camerarul secret alu Papei, Mgr. Radini-Tedeschi, cu menirea să pregătescă serbările, ce voru fi a se aranja. Comitetul acesta a și pregătit un program de serbări. Partea cea mai însemnată a acestui program cuprinde aranjarea de peregrinaje din tôte părțile lumii, ca ast-fel credincioșii de pretutindena să aibă prilej a venera pre Vicarul Domnului Christos și a arăta alipirea lor cătră centrul și organul credinței adevărate. Comitetul central a și primit sciri despre peregrinaje numeroase. Șirul acestor peregrinaje îl voru deschide după totă probabilitatea Spaniolii, cari au de cuget să vină încă în luna lui Octomvre a anului curent. Voru urma apoi Americanii, Australianii și chiar Africanii. Peregrinajul național alu Italianilor va fi prin Februarie. Voru veni apoi Francezii, Belgienii, Angiesii, Germanii, Austriaci, Poloni și Magiari și alte națiuni, cari acum se pregătesc. Vedé-vom venind și Români? Nu sci. Sci însă, că

venirea Dvóstre ar fi primită foarte bine. Pe-regrinajă romănescă după scirea mea încă nu a fostă în Roma. Și o! ce ocaziune frumoasă ar fi această, să arătați Dvóstre credința vie și alipirea sinceră, ce o nutriți față cu catedrala fericitului Petru, și tot-odată să vă afirmați de ceea ce sunteți, de fii ai Romei și de frați ai noștri, cari vă bucurați de iubirea și de simpatia noastră! Dvóstre vă știți împrejurările și necasurile. Dar numai voință tare, și întreprinderea va isbuti. Fie ca dorința noastră, care de sigur e și a Dvóstre, să o vedem realizată cât mai strălucit.

Veți ști, că între instituțiile, prin cari se va eterniza iubirea episcopescă ală Sântiei Sale, este și biserica dedicată Sântului Ioachim, patronului Sântiei Sale. Biserica această se ridică din colecte făcute în întregă lumea catolică și ast-fel va forma un ofertă comună ală tuturor catolicilor. Am cetit și despre banii, ce s'au adunat la Dvóstră. Lucrările acestei biserici se continuă cu insistență, și sunt prospecte basate, că mărețul edificiu cel puțin în partea sa cea mai însemnată va fi terminat până la anul venitor.

O altă instituție frumoasă, ce se va face din incidentul iubirii, va fi un convicțiu internațional, în care tinerii din toate părțile lumii, cari vor veni la Roma pentru a-și face sau a-și perfecționa studiile, pre lângă o taxa foarte moderată vor primi locuință și provădere cu cele trebuincioase.

Se mai plănuiește în sfârșit și înființarea unui internat pentru creșterea de învățătoare. Acest internat, precum vedeți, are un caracter mai mult local, dar însemnată lui între împrejurările, în cari ne aflăm noi, nu se poate releva de ajuns.

Vedeți dară, că pregătirile, ce se fac pentru iubire, nu sunt mici. O îngrijire însă neliniștește pre comitetul aranjator. Această îngrijire își are temeiul în etatea înaintată a Sântiei Sale. Și să vedeți, ce face iubirea de fii. La inițiativa unui preot zelos s'a introdus datina evlavioasă de a se celebra într-o biserică din Roma în fiesce care și câte o liturgie, în care să se ceară dela Dumnezeu conservarea vieții Sântiei Sale, ca să potă ajunge și aniversarea de 50 de ani ai episcopiei Sale. Praxa această frumoasă se va continua până după terminarea serbărilor iubirii. Acești buni preoți vreți oșei-cum să facă silă inimii lui Dumnezeu, și confidența lor e atât de frumoasă și de simpatică, cât te umple de încredere și-ți spune, că ruga lor nu va rămâne neascultată.

Altcum cu bucurie trebuie să vă spun, că sănătatea Sântiei Sale nu lasă nimica de dorit. Dovăda cea mai bună sunt număroasele audiințe, ce le dă Papa. În toate Duminicile Sântia Sa la liturgia, ce o celebrează admite câte 50—100 persoane, mai cu seamă din străinătate. Acum în prējma serbărilor se află erași o mulțime de străini, cari vin, să admire frumoșele ceremonii ale săptămănei celei mari. Între persoanele mai remarcabile, cari au avut onora de a fi primite de către Sântia Sa, amintesc pre principele Eugen de Svedia și Norvegia. Principele a cercetat și pre Eminentă Sa Secretarul de stat, care încă în aceeași și i-a rentorsă visita. Dintre persoanele princiare, cari petrecu în Roma, mai amintesc pre prințul și pre prințesa de

Sachsen-Weimar, precum și pre prințul Fife, care este ginere ală reginei Elisabeta din Anglia.

În Roma a provocat o senzație foarte mare procesul, ce l'a intentat preotul Amalfitano, canonic ală catedralei din Orbetello, cardinalului Oreglia din Santo-Stefano, vicedecanului Colegiului cardinalilor. Preotul numit îl acuză pre cardinal pentru persecutare nedreptă, anume că în urma calumniărilor cardinalului Oreglia n'a putut să apuce preposită parochă în Orbetello. Ca martori au fost citați înaintea judecătoriei și mai mulți cardinali; au fasionat însă numai doi, aceștia încă în locuințele lor. Procesul a scandalizat pre mulți, pentru-că acesta e cel dintăi casu, când o cauză curată biserică e dusă înaintea judecătorilor civile, cu preterarea judecătoriei competente biserică, și încă de un preot. Resultatul procesului are să se vedă.

Pre zilele aceste e așteptată aici sosirea primatului Ungariei Claudiu Vaszary. El vine, ca să viziteze mormintele Apostolilor, și ca să exprime omagiile sale Pontificelui suprem. E cert însă, că cestiunile biserică pendente din Ungaria, și în special cestiunea matriculelor, încă vor forma obiectul conversării, și e posibil, ca de astă-dată să se ajungă la înțelegere, firesce dacă guvernul ungar va părăsi poziția falsă și nefirească, ce a ocupat-o: pentru că s. Scaunul în cestiuni, cari ating dogmele, nu pactează cu nimeni.

Miseria e mare aici în Roma. Guvernul liberal, care a hilită tot-deuna administrația de pre timpul domniei lumescă a Papei, acum a ajuns în perplexitate mare. Lucrătorii, cari în anii trecuți în urma edificărilor extravagante făcute de guvern se adunaseră în Roma, acum în urma lipsei de lucru au părăsit Roma, și acum palatură întregă sta goală, și proprietarii s'au veduți necesitați a zidi porțile, ca să nu plătescă cel puțin dare după case. Edificii, cari au costat câte 500.000—700.000 franci, acum se pot cumpăra cu câte 50.000—60.000 franci, dar nu-și află cumpărători. La calamitatea această e a se mai adauge, că în ierna trecută străini nu s'au prea îmbulțit prin Roma, trecându-le voea după demonstrațiunile anticlericale din anul trecut. Și așa se poate dice, că am ajuns într-o crasă înfricoșată. Acum totă speranța Romanilor e în peregrinajele, ce vor începe a veni la toamnă. Va să dice, să insultezi pre peregrini, dacă vin, și apoi dacă nu vin, să plângi după ei și să aștepți mântuirea dela ei și totuși să dice, că Papa e o calamitate pentru Italia și pentru Roma: etă sinceritatea și consecința liberală!

Așa-să liberalii pretutindenea.

Multe salutări. **Correspondentul.**

București, 14 Aprile n. 1892.

Stimate Domnule Redactor!

(Recepțiunea dlui Iosif Vulcanu. — Lucrările Academiei. — Un cuvintă la «cestiunea Eminescu».)

Duminea în ședința publică a Academiei, dlui Iosif Vulcanu și-a ținut discursul de recepțiune ca membru activ ală Academiei române. Subiectul, ce și-l'a ales, a fost: *Dimitrie Cichindeală*, viața și activitatea lui. Din activitatea acestui cărturar român, din părțile Aradului. Dlui Vulcanu a accentuat cu deosebire luptele lui cu Episcopul sârbesc

dela Carloveș, pre cându era el catechet și preot. Dorința și scopul lui era să se înființeze pentru Românii gr.-or. din acelea părți un institut de preparandie romănescă, ca așa să se deștepte între Românii *conștiința națională*, și apoi cultivarea și dezvoltarea treptată a poporului român. În această a sa nișuință Cichindeală e sprijinit și ajutat mult de marele episcop unită Samuil Vulcanu. Influența romănescă a acestui episcop se resimte în toate faptele mai însemnate ale lui Cichindeală, așa încâtu nici un pas mai serios nu întreprinde fără de a cere sfatul, îndrumarea și concursul episcopului unită, dela care primă chiar și ajutore bănesci pentru scopuri naționale. Chiar și unele din *suplicile*, ce aveă să le îndrepte împăratul de atunci, erau concipate de neufatul episcop, după cum spuneă dlui recipiendaru, că îi dovedesc multe acte, pre cari le are în original.

Din aceste motive dlui Vulcanu se vede îndemnată a schița și biografia episcopului Samuil Vulcanu, sub aripile ocrotitoare a le căruia se adună toți anteluptătorii culturii romănesci din acelea timpuri.

Originea familiei Vulcănesci o deduce dlui Vulcanu chiar din România. Amintescă apoi despre influența binefacătoare, ce au avut-o asupra Romanilor „*Fabulele*” lui Cichindeală, originalitatea căroa mai anii trecuți nu preot Rusu, a contestat-o decherându pre Cichindeală de un plagiat ală Sârbului Obradovic. În contra acestuia dlui Vulcanu, citându titlul primei edițiuni a „*Fabulelor*”, probază, că autorul spusese, că sunt numai întorse pre romănescă. Emite apoi părerea, că și Obradovic și-le-a prelucrat după alți fabuliști. Fără de a mai intra în meritul intern ală fabulelor, recipiendarul încheie pre neașteptate.

Cu răspunsul la acest studiu, cum îl numește dlui Vulcanu, a fost însărcinat sincerul iubitor ală Romanilor transcarpatini dlui Ureche. Distinsul membru ală Academiei îi spune dlui Vulcanu, că mulți ar fi așteptat, că după ce a ocupat în Academie locul *rednicului Cipariu*, să fi făcut cu această ocaziune biografia și activitatea acestui erudit și bine meritat bărbat, care deși într-o direcție ori alta a mers prea departe, totuși a făcut mult bine culturii și literaturii romănesci așa, încâtu nici cându nu vă pot fi uitat.

Mângându-se cu speranța, că se va află totuși cine-va, să facă ceea ce nu a făcut dlui Vulcanu pentru Cipariu, se mulțamește și cu *icóna fidelă*, ce ne prezintă dlui Vulcanu asupra unui Apostol ală Românismului din timpul deja trecut de mult. Întră apoi eminentul profesor în *meritul intern ală fabulelor* lui Cichindeală, dovedind cu citații, că el nu a fost plagiat, și nu mai ales ală lui Obradovic, care înca le împrumută dela alții. Ast-fel reduce la adevărata sa valoare aserțiunile preotului Rusu.

Dlui Ureche mai făcuse înainte de asta cu vre-o 30 de ani un studiu asupra lui Cichindeală și se bucură, că astăzi la 1892 Dlui Vulcanu ajunge totu la aceleși conclusioni. În fine espune biografia recipiendarului, laudându-i activitatea ca diarist, romanțier, poet și scriitor de teatre — în aceste două din urmă dlui Ureche afirmă, că nu a prea reușit — și laudându-i „*Familia*” îl îndemna la lucru pentru prestigiul Aca-

demiei, în sinul căreia, încă dela 1879, a participat ca membru corespondent.

Urmăzând îndatinatele felicitări. — Ședința se ridică la 3¹/₂ p. m.

În aceeași Duminecă seara dl. Vulcanu ținând conferința și la *Ateneu*. Publicul a fost destul, logele numai lăsând ceva de dorit. Dl. Ureche recomandă publicului pe dl. Vulcanu amintindu-l, că e *Românul de dincolo* și că a lucrat mult pentru literatură mai ales în „Familia”, în care Eminescu mai întâi a început a scrie versuri. Suindu-se pe amvonul dl. Vulcanu, se laudă, că nu are numai meritul (? Red.) de a fi deschis primul colonele fiii lucrările lui Eminescu, ci că l-a ajutat și cu bani, așa încât Eminescu la 1884 îi mulțamește într-o epistolă, spunându-i, că până atunci din România nu primise nici un ban pentru poeziile sale. După o introducere potrivită cetesce cu voce cam debilă *viața lui Cichindealul, așa precum o ținuse și la Academie*. D-sa precum amintise și de pre amvonul, e primul conferențiar din Ungaria — de aceea aplausele încă n-au lipsit.

Până acum foile de aici au înregistrat numai simplu conferința, fără de a vorbi ceva mai pre larg.

* * *

Lucrările Academiei s-au sfârșit pentru această sesiune. Dintre lucrările ei amintim premiarea unei cărți de „chimie” a *Drului Istrati*. Dl. Dim. Olănescu, ministru plenipotențiar la Atena, pentru traducerea în versuri a lui Orațiu, i-s-a dat premiul de 4000 lei; dl. Rășcanu, profesor la universitatea din Iași, pentru cursul său de Istoria Universală, i-s-a dat premiul *Craioveanul*. S-au ales membrii corespondenți: Dim. Olănescu, pentru secția literară; Ioan Bogdanu, pentru cea istorică; dl. Salini, autorul proiectului de pod peste Dunăre, asemenea și dl. C. Climescu, profesor la universitatea din Iași. *Membru activ* a fost ales Spiru Haretu. Dl. Naum, propus de secția literară, n'a obținut majoritatea voturilor.

Pentru locul lui M. Cogălniceanu, pentru respectul datorit marelui om de stat, s'a hotărât amânarea alegerii pentru viitor.

În ședința din 1 Aprilie v. a fost ales și biroul Academiei: *Ioan Ghica*, președinte; *V. A. Ureche*, *Dr. Brânză* și *Jacob Negruzzi* vicepreședinți.

* * *

Domnule Redactor! Permiteți-mi să sfârșitul acestei corespondențe, să-mi exprim și eu părerea cu privire la cestiunea „Eminescu”, asupra căreia vedu, că și „Tribuna” și-a arătat arama. — Eu cred, că „Tribuna” nu trebuia să i-se răspundă nimica. Și din motivul foarte ușor de înțeles. Când omul la argumente nu răspunde cu argumente, ci cu injurii și vorbe goale; când ceea ce susține, cugetă că e evident fără de a dovedi nimica, și pretinde încă în lucruri de știință și literatură, a fi crezut pre cuvânt, pre un atare om să-l *compătimesc*, dar să nu discuți cu el. De acest fel de oameni sunt și pre aci prin București, cari căcă numai, *cine* scrie ceva, și numai decât — dacă îi convine persoana — îl admiră și i-se închină fără chiar de a-l fi cetit! Eu însuși convins, că dacă „Critica” anonimului din Blăși, nu eșia din Blăși, și dacă purta numele dl. Gherea etc., ipso facto era bună, și vorbele de laudă nu mai ajungeau. Așa e spiritul de clic! Și apoi ce e curios! Dl. Gherea

la sfârșitul criticii lui Eminescu îndemna în cuvinte foarte plastice pre tinerime, să nu imiteze pre Eminescu întru toate. „Eminescu... ar pute să adormă puterile vii ale tinerimii, dacă tinerimea ar căde cu totul *fără critică* sub înfrurirea lui. — Ne e temă, — țice dl. Gherea, — că mulțimea de tineri slabi de fire, cari și așa n-au destulă putere de împotrivi, în fața unei vieți, în care se cere putere și statornicie bărbătească și ideal înalt, vor fi desarmați, și mai mult temă ne este, că mulți tineri vor fi și mai desarmați prin plângerile tânguitoare ale poetului, prin retragerea lui din luptă, prin sfaturile, ce le dă:

„Și de plânge, de se certy,
Tu în colțul petrecii în tine
Tu rămâi la toate rece,
Nu speră și nu ai temă.”

Temă ne este de asemenea, că mulți neputincioși, cari așteptă numai prilejul de a fugi de pre câmpul de luptă . . . de a-și justifica păcătoșenia . . . se vor înveli în mantaua pessimismului, ascundându-și *nemernicia* sub scutul poeziilor lui Eminescu.” (Pag. 130 Ed. a 2-a 1890 „Critica”.)

Și în esență ce țice și critica din Blăși? Nu a purcesu ea mai ales din acest motiv? Dar cu un cuvânt toți criticii și cu dl. Maiorescu în frunte și dl. Vlăhuță în codă, nu negă pessimismul lui Eminescu, și în loc de a-i spune tinerimii, pre care atât o iubesc (?), să nu-l *imiteze în acesta*, se mulțamește a-l esplica prin *serăcie, bătă etc.*, ca și când ar pute fi *ceva* în lume fără cauză?

Și așa nefcetat ferindu-se de adevărata cestiune, încălesc lucrul și mai mult.

Dovedescă-mi mie „Tribuna” sau ori și cine, că „pessimismul” lui Eminescu — așa cum e el — e de recomandat tinerimii, pentru înflorirea ei; că „e mai bine a nu fi decât a fi”, că „Doțna” nu e plagiată etc., că „S'a stins viața falnicei Veneției” este originală etc., că „amorul sensual” al lui Eminescu e de recomandat tinerimii, că dl. Maiorescu nu și-a contradis, când odată îl numesce „blasat”, și apoi „geniu cuprins de lumea ideală”. Dovedescă-mi-se în sfârșit cu probe, nu cu vorbe, ca „Tribuna”, că toate aceste pot face nu numai din Eminescu, ci din ori și cine — un geniu, un talent, la *cultul* căruia trebuie să ne închinăm, — și atunci bun bucurat admiru și eu cu „Tribuna”, dar până atunci voi striga: *Probe, probe . . . că vorbe late am auditu destule!!!*

Cu stimă

B.

Noutăți.

Serbarea santei Învieri în Blăși s'a întâmplat cu mare solemnitate. Oficiul de dimineață al învierii în catedrală s'a început la 4¹/₂ ore pontificându Escelența Sa P. S. D. Mitropolit. La sânta Liturgie celebrată la 9 ore a servit Escelența Sa cu asistență numărată compusă din membrii Veneratului capitol catedral și din alți preoți din gremiu. Evangelia după datină și în anul acesta s'a cetit în șapte limbi, anume românește, grecesce, latinesce, unguresce, nemțesce, italienește și franțozesce. După Evangelia Escelența Sa a ținut o cuvintare festivă, prin care a arătat iubitorul săi fi sufletesc, că *învierea Domnului nostru Isus Christos este garanța învierii noastre*, dară ca învierea să ne fie glorioasă, trebuie să ne silim a imita viața și virtuțile Mântuitorului. — După ameli la 3³/₄ ore s'a îndeplinit înseratul, pontificându totu preabunul Archireu încunjurat de clerul gremial. Sânta Evangelia asemenea s'a cetit în șapte limbi.

Escelența Sa, deși înaintat în etate, a împlinit întregu serviciul dumnezeu prescris la srbătorea sântelor Pasci, care serviciu e destul de obositor și pentru puteri mai tinere. Bunul Dumnezeu, spre înaintarea mării căruia nu cruță nimic preiubitul nostru Archireu, să-l conserve încă mulți ani în deplină vigore și sănătate.

Dăruri preagrațose. Maiestatea Sa Monarchul a donat episcopului gr. cat. de Criș Drohobeczky un splendid ornat episcopesc, era comunitatii bisericesci gr. cat. din Juculu-Nobilu în protopopiatul Cojocnei i-a dăruit din casseta privată 150 fl. spre repararea școlei și a casei parohiale.

Augmentarea graduală a salarelor profesoresci la Universitate. Ministrul r. u. de culte și instrucțiunea publică a dat o ordinațiune, în sensul căreia pre viitoru la augmentarea graduală (după 5 ori 10 ani de serviciu) a salarelor profesorilor dela Universitate ori Academie de artele frumoșe, se vor lua în considerare numai anii de profesor ordinar și respectiv estra-ordinari servii la aceste institute, era nu și anii de serviciu petrecuți la alte institute de învățământ, precum la școlele medie, la academiile de drept ori și la universitate, dară numai ca docente privat.

Tablă comemorativă. În sala comitatului din Bistrița s'a desvelit cu mare solemnitate în 13 a l. c. o tablă comemorativă întru aducerea aminte de cercetarea Monarchului din anul trecut. Tabla e pregătită pre speșele comune ale locuitorilor din comitatul Bistrița-Năsăud și poartă următoarea inscripțiune (în limba magiară): „Maiestatea Sa cesarea și regie apostolică Francisc Iosif I. gloriosul rege alu Ungariei dela 12 până la 16 Septembrie 1891 a petrecut și a primit omagiile tuturor deputațiunilor în sala acesta.”

Colonisare în Caraș. Erariul r. u. de o camdată va colonisa pre proprietatea sa Lălnicz în comitatul Caraș-Severin 100 de familii din Macău. Colonisții pentru suma de 900 fl. primesc 12 jugere catastrale locu aratori, 2 jugere fonați și 1 juger de pășune, pre lângă aceea 800 de stăngini pătrați ca loc de casă. Din suma de 900 fl. trebuie să depună înainte 10% ca vadiu, restul de 810 fl. are să se depureze în 30 de jumătăți de an. Pentru edificarea caselor erariul va vinde coloniștilor lemnele de lipsă pre lângă un preț foarte moderat.

† **Nicola Moldovanu**, jude r. pens. a reposat în 18 a l. c. în Blăși, în etate de 62 ani. Defunctul a fost născut în comuna Grind. După absolvarea claselor gimnasiale a fost primit ca alumn în seminarul teologic archidieceșan, unde a rămas un an. Fiind aplicat după aceea în oficiu de stat a servit 36 de ani cu zel și conștiințiositate, până ce la 1888, când s'a retras în pensiune, petrecându la proprietatea sa din Blăși. — Înormintarea s'a împlinit Joi în 21 a l. c. Oficiul funebreal îndeplinit în biserica catedrală s'a început la 3 ore p. m. pontificându P. O. D. canonic mitropolită Ioan M. Moldovanu, asistat încă de patru preoți și doi lectori. Cuvintarea funebreală a ținut o tinerul capelan A. C. Domșa, era cântările rituale le-a executat cu multă suavitate corul teologic sub conducerea domnilor profesori N. Ionaș și A. Papiu. La înormintare, deși a fost un timp foarte nefavorit, a luat parte un public număr și distins. *Fie memoria binecuvintată.*

Cutrămură de pământ. Joi în 21 a l. c. s'a simțit în Blăși un neînsemnată cutrămură de pământ, care a durat vre-o 2—3 secunde. Daune nu s'au împlinit.

Casuri de morțe. *Danil Rusu*, fost paroch în Băla, protopopiatul Pogăcele, după un morbu îndelungat a reposat la 17 a l. c. în alu 54-lea an al etății și alu 28-lea al preoției. — *Alexandru Ferentă*, fost advocat în Sătmar, după un morbu scurt a reposat la 15 a l. c. în etate de 53 de ani.

În vece amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Diaristica noastră politică.

Studiu literar.

(Continuare.)

„Romänische Revue.“

„Romänische Revue“ este părții celei mai mari a cetitorilor nostri încă poate și mai puțin cunoscută ca „Luminătorul“, căci abstracție făcându dela alte împrejurări, chiar și limba, în care e redigată, o face neaccessibilă pentru foarte mulți.

„Romänische Revue“ altcum nici nu este un organ destinat în prima linie pentru publicul românesc. Destinațiunea ei este, ca publicul alesu germanu să-i facă cunoscută pusățiunea noastră politică, puterile, dezvoltarea, produsele și aspirațiunile noastre. Lipsa unui atare organ redigat de noi înși-ne, nu de străini, eră de multu simțită, mai cu samă după ce ne-au fostu exploatat străinii și pre terenul acesta.

Mulți își voru aduce aminte încă, ce popularitate și trecere își câștigase între noi „Die Reform“ a dlui Schuselka din Viena, fiindu-că se ocupa din cându în cându și de cauza Romänilor. Dl Schuselka făcea însă lucrul acesta cu cugetu curat și condusu numai de simțulu său de dreptate politică față cu noi. Elu eră un federalist convins, care prosperarea imperiului austro-ungarü o așteptă eschisivu numai dela o mulțămire deplină a naționalităților. De aceea a trebuit să se ocupe de luptele și aspirațiunile noastre.

Nu de asemenea idei și simțiri erau însă conduse alte organe germane, ce se ocupa de noi, și cari ajunseră la noi la ore-care vedă. Ci erau cele mai multe de acele, cari se gerau de organe germane, numai ca să potă câștiga prenumeranți printre Romäni. În faptă însă erau nisce foi obscure, necunoscute apröpe de locu publicului mare germanu, fără de nici o rolă politică, și fără de nici o influință în cercurile mai înalte.

Pentru aceea dl Dr. Diaconovich a făcutu unu serviciu prețuitu națiunii noastre, cându a înființatü organulu „Romänische Revue“, prin ce espunerea și apărarea cauzei noastre înaintea străinilor a ajunsu în mânilor noastre, și nu mai suntemu avisați a ne folosi de advocați străini, dintre cari cei mai mulți nu au consciință prea delicată și nici durere adevărată de noi.

Fiesce care numărü din „Romänische Revue“ stă din două părți, una politică și alta literară.

Despre partea politică putemu să susținemu cu totă siguritatea, că corespunde pre deplinu așteptărilor, ce potü fi legate de unu atare organ. Articollu de fondü, ce de-a rindulu se ocupa în modu mai generalu de întrögă lupta și starea noastră politică, suntü de comunu scurți, însă limpeți, pregnanți și instructivi. Consciința despre dreptatea cauzei noastre și încrederea în succesul și triumfulu mai curëndu sau mai târziu al luptei noastre, dau articullor acestora aspectulu enunțării unei națiuni, care oțelită prin o esperință bogată în suferințe privesce cu liniște la machinațiunile celor cu ne punu atâtea pedeci în calea progresulu nostru. La toți articollu acestia ar puté să servescă de motto dĩa latină: „*Alios ego vidi ventos, aliasque prosperi animo procellas.*“ Dacă cei mai mulți din articollu acestia ar' eși în limba română prin alte foi, atunci suntemu siguri, că ar stărni în publiculu românescu mai multă și mai puternică consciință de noi înși-ne și de puterile și valoarea noastră, ca multele ieremiade lugubre asupra magiarisării, ce sub formă de articoll de fondü se repeșesc până la disgustu prin alte foi de ale noastre.

Articollu acestia de fondü din „Romänische Revue“ suntü însă pre lângă aceea interesanți și din altă cauză. Scriitorulu lorü își alege mai tot-deuna unu punctu ore-care de observare foarte înaltü. De aci apoi vede

și esaminéză totu terenul luptei; vede și falanga noastră și tabera inamiculu și apoi își face deducțiunile sale strategice politice, însă de-a rindulu așa, câtü inimiculu nostru îi lea speranța de reușită, și sfortările lui devinü ridicule, eră speranțele comice. Politica de magiarizare apare din articollu acestia de comunu nu numai ca o utopie, ci ca unu Don Quixote mánatü din nebunie în nebunie de ideile sale bolnave. Și tóte aceste le face autorulu folosindu-se de o limbă serioasă, gravă, demnă, impunetóre și încunjurändü orl ce espresiune nu numai frivoală, dară chiar și prea comună. Căci nu cu cuvintulu și cu espresiunea face autorulu articolelorü, ca inimiculu aspirațiunilor nostre să devinü ridicolü, ci prin idei și prin legătura lorü, cari pre inimicu îl încolăcescu pre nesimțite ast-felü, câtü vedëndu-se însu-și elü ar trebui să ridă de sine. Până la o satirisare așa alésă și superiöră nu s'au pututu ridică nici cândü celealalte foi ale nostre. Causa zace poté și în firea limbei române încă nu de ajunsu dezvoltate pentru fineța unei atari satire. Zace poté și în împrejurarea, că celealalte foi copleșite de greutatea lucrulu împreunatü cu redijarea unei foi, ce apare sau în fiesce care di, sau mai totü a două di, în articollu de fondü trebuie să se ocupe și să tracteze mai totü numai episöde singuratiche și foarte specialü din lupta noastră zilnică, și nu potü avé timpulü și liniștea recerută, ca să facă observațiuni din unu punctu așa înaltü, și apoi pre acele să le condenseze în unu singurü articollu de fondü spre a tescui din ele pentru inimicu o satiră din ingrediente fine, însă ardetóre ca foculü. Cea mai de frunte cauză însă zace în talentulu individualu al scriitorulu articolelorü de fondü din „Romänische Revue“, a cărui penă e pagubă, că nu o prea putemü întâlni și prin foile nostre scrise în limba romänescă.

Partea politică din „Romänische Revue“ cuprinde mai departe reproduceri de articollu mai remarcabili din celealalte foi politice ale nostre tradusü de a rëndulu foarte bine pre limba germană, și pre lângă aceea mai tractéză și unele sau alte din recontrurile nostre cu guvernulu în articollu separați. În acestia apoi prevaléză tot-deuna spiritulu polemicu. Mésurile guvernulu, prin cari ne simțimü jigniți în cultura noastră națională, suntü critisate în ei la lumina dreptulu, a politicei sănëtöse de statü și a ideilor moderne europene cu privire la elementele și condițiunile politice nefcunjuratü de lipsă la cultivarea unu poporü. Pentru aceea articollu acestia nici cândü nu suntü lipsiți de cugete, observări și combateri ingenioase, eră mésurile guvernulu tractate, judecate și limpedite ast-felü, aparü câtü se poté mai odiöse chiar și simțulu comunu de dreptate și încă necultivatü și nefcunjuratü cu consciințe juridice și politice ca ale scriitorulu. Limba lorü este netedă, sentințele rotundite, espresiunile nimerite și legătura ideilorü firésă. De sarcasmü încă nu suntü lipsite, și tonulu lorü preste totü este tonulu vorbirilorü de parlamentü, gravü, decentü, bărbătescu și resolutü.

Calități ale aceste bune ale părții politice au trebuitü să câștige organulu nostru „Romänische Revue“ de securü simpatia și respectulu străinilorü, cari o au cetitü și o cetescü. De simpatia și respectulu Romänilorü suntemü și mai securi. Dacă „Romänische Revue“ și-ar da totă silința posibilă, ca și partea literară să o ridice la valoarea și înălțimea celei politice, atunci serviciile, ce le prestéză națiunii nostre înaintea străinilorü, ar' avé prețü îndoitü.

În partea literară nu putemü lăsă neamintite unele greșele, ce s'au comisü până acum în „Romänische Revue“.

Punctulu de mánecare în partea literară a unei atari foi nu poté fi altulü, decâtü ca puținele nostre produse literare de valóre, în cari se oglindéză mai fidelü geniulu nostru originalu românescü, să le facemü cunoscute

străinilorü și după aceea să le indicămü în lineaminte generale momintele cele mai însemnate din dezvoltarea noastră culturală în trecutü și în presente. Din aceste străini se potü convinge, că suntemü unu poporü, care nu poté fi ignoratü în concertulu europenü. Și acesta e unu însemnatü câștigü pentru noi. Dacă unu organü ca „Romänische Revue“ poté să coröspundă la aceste două recerinte destulü de grele, atunci mai multü nu se poté așteptă dela elü. De aci însă dela sine urméză, că în partea literară nu e convenabilü, să se întindă înaintea cetitorilorü străini produse mediocre sau poté chiar slabe din literatura noastră, dară nici de acele, a cărorü spiritü, din care au eșitü, este cu totulü străinü de caracterulu, temperamentulu și geniulu nostru, cari suntü așa dicitü o marfă importată din străinătate și colorită puținü romänescă. Produse de aceste potü să aibă valóre istorică pentru unu străinü, care se ocupă ex professo de studiulu literaturii nostre, pentru unu specialistü așa dicitü. Pentru publiculu străinü, care cetesce „Romänische Revue“ și care de securü nu se ocupă ex professo cu literatura noastră, nu potü avé nici o valóre, și rarü va fi individulu, care să albă paciință a ceti tóte narațiunile și poesile nostre mediocre, cari din norocire pentru autorii lorü, însă din nenorocire pentru națiunea noastră și-au aflatü vre-unü traducătorü germanü.

Totü asemenea este unu lucru greșitü, cândü partea literară a unei atari foi se ocupă de cestiuni pre speciale din etnografia și limbistica noastră destinate între străini pentru specialiști în ramurile aceste. Pre noi potü să ne intereseze multü atari cestiuni speciale, chiar și dacă nu suntemü specialiști, fiindu-că în ele e vorba despre noi. La unu străinü nespecialistü stă lucrulu cu totulü altcum. Unu atare străinü se mulțămescă cu cunoscințe mai generale despre noi. De cunoscințe prea detaiate n'are nici lipsă, și poté nici voc, nici timpü, ca să și-le câștige. Ba bărbați de statü consumați de viața practică, pentru cari în prima linie e destinată „Romänische Revue“, n'au multü gustü, timpü și răbdare pentru atari lucruri, nici atunci, cândü ele atingü poporulü propriü, de cari se finü.

Greșela cea mai mare în partea literară din „Romänische Revue“ este însă, cândü se publică în ea tractate sciințifice despre lucruri, cari Germanii le au multü mai bine tractate ca noi. Ast-felü ne-amü miratü multü, cândü amü vedütü în „Romänische Revue“ publicatü unu tractatü cam lungü a dlui Velovanü din Caransebeșü, despre filosofia lui Herbart. Noi prețuimü cunoscințele filosofice ale dlui Velovanü. Să ne ierte însă, cândü cutezămü a dice, că dacă vre-unuia dintre bărbații de statü, cari cetescü „Romänische Revue“, i-ar veni pofta să cunöscă filosofia lui Herbart, atunci nu credemü, că n'ar află în Germania opuri foarte bune, ce tractéză obiectulu acesta, și că va fi silitü döră a alergă la studiulu dlui Velovanü în „Romänische Revue“. De unde și credemü, că abnormități de aceste nu se vorü mai întâmplă. Atari tractate au locü în foile nostre romänesci, și dlui Velovanü putea fi mulțămitü cu aceea, că și-l-a publicatü în „Transilvania“ și în „Föia Diecesană“. În „Romänische Revue“ ar fi fostü de ajunsü, dacă se luă notiță despre acelu tractatü, ca bărbații de statü germani să afle, că și între Romäni suntü, cari se ocupă cu Herbart. Publicate însă per longum et latum în limba germană numai discreditéză însu-și organulu.

Credemü, că nu ni-se vorü luă în nume de rău observările aceste modeste la partea literară din „Romänische Revue“, căci noi amü dorü, ca și partea acesta să fie redijată cu atâtea laudă, ca și cea politică.

(Va urmă.)

Sърmana Dolores.

Istorie Andaluziană de Fernan Caballero.

(Continuare.)

Totă atunci sosi și Alcadele, judecătorul, spre a afla din gura lui Toma, cine l'a rănit de moarte. Tomasilo îi spune, că după cum a putut înțelege dela necunoscutul individ, care l'a atacat, acela a făcut lucrul acesta din nesciință și greșelă. Dar el îi lărtă.

Apoi depărtându-se cei de față, părintele Nolasco îl mărturisă. Cândă eră aproape să termine mărturisirea, și călugărul îi puse întrebarea, că nu mai are ceva pre conștiință, tinărul îi răspunse:

„Ba am, părinte... Cu ceva mai înainte am ăisă o mică minciună.”

„Cum se pôte asta, fătul meu? O minciună, și încă acum?”

„Da, părinte, am spusă judecătorului, că nu cunosc pre omorțoriul meu.”

„Ei, și-lă cunosc?”

„Da, sub secretul santei mărturisiri vă descoperă, că-lă cunosc.”

„Cine-lă dară?”

„Acăsta nu o voiă spune, că tăcându-lă numele nu credă, că-mi îngreuneză conștiința.” Și la cuvintele aceste din gura muribundului isbugni ună torente de sânge. Într'aceste Dolores scăpându de sub paza femeilor, cari nu voiau să o lase, să între la Tomasilo, năvăli în chilie palidă și albă ca o statuă de marmoră, privindu cu nisce ochi sêlbatici cele ce se petreceau.

„Sърmană Dolores!” esclamă muribundul, și din ochii plini și acum de o blândetă cerescă, preste cari a început să se întindă umbra morții, — se iviră două lacrimi mari.

„Are lipsă de liniște,” ăise părintele Nolasco, „lasă-lă, copila mea, lasă-lă singur!” Și prinđându-o de mână o dede femeilor, să grijescă de ea. Dolores eră frântă cu totul de durere și desperare. „Mergi, draga mea, și nu-lă mai amără ultimele-lă momente!”

„Nu te cugetă, copilul meu, decâtă la Dumneđu,” ăise bunul călugăr lui Tomasilo. „Elă e tatălă tei și te chemă acuma, să petreci în veci cu elă.”

„Mă cugetă... totă la elă,” răspunse Tomasilo cu voce stinsă privindă cu ochii plini de lacrimi spre ceri.

„Și acum, copilul meu, dacă ești bine pregătită, înaltă-lă inima ta spre celă Preaîndurată... du-te la elă și mori în pace... Lui îi recomăndă sufletulă teă.”

Și Toma strîngendu cu blândetă mâna părintelui și suridendu cu dulcetă își închise ochii spre a nu-lă mai deschide nici odată...

Elă a murit, și cuvintulă acesta se auăia mai întâi mai încet, apoi totă mai tare, până cândă din gura întregului sată se auăia dureroșele cuvinte: „E mortă!”

„Ce întimplare grozavă!” se jeluiau femeile. „Ce omă de nimica a putută fi acela, care a omorâtă pre acăstă ființă nevinovată, carea n'a făcută nimenui nici ună rău?”

„Și auăiți minune, dragile mele,” începă o altă femeie, „elă a țertată pre ucigașulă sêu. A fostă ună adevărată ângeră; așa a trăit, fără ca să-lă fi trecută vre-odată prin minte vre-ună gândă de răbunare. O adevărată moarte de Avelă!”

Dolores înmărmurise de totă. Eră ca o pētră. Tote încercăriile femeilor de a o aduce la simțiri, au fostă zădarnice. Ochii

ei nu plângeau de loc, nici o lacrimă nu lucea în orbitele lor. Peptulă ei nu-lă înaltă nici ună suspină, buzele ei nu rostiau nici ună cuvintă de tânguire. Câte o sguiditură nervoasă, ce o apucă din timpă în timpă, mai arătă, că trăesece. Bunele femeii îi puseră pre inimă o cărpă cu apă și de asemenea o stropiră și pre față cu apă, dar erău tôte în deșert.

Deodată se scolă, merge spre ună scrină, îlă deschide, scote de acolo suma de bani, ce și-o cruțase, ca să-lă pôtă cumpără la vremea sa zestrea, și punendu-o în mâna mătușei Melchiora ăice:

„Primesce, te rogă, banii aceștia, ca să fie pentru sicriă și spese de îngropare! Și terminădu cuvintele acestea căđu suspinându înainte patului, unde eră Tomasilo. (Va urmă.)

Despre călindar.

(Continuare.)

Onoratulă nostru scriitoră și-a luată ostenela de a calculă dela anulă celă dintăi ală erei vulgare (ar fi fostă mai logică, dacă ar fi începută calcularea dela anulă 45 înainte de ea), — spre a demonstră cu cifre, că Gregoriă XIII trebuia să suprimeze în anulă 1582 nu 10, ci 12 ăile. Dar din cele înșirate până aci apare însă învederată, că dînsulă cu mreja calculiloră sêi n'a reușit decătă a prinde ună pesce de Aprilă, — după vorba francesului; pentru-că calcularea matematiciloră gregoriană începă, de unde trebuia să se începă, nu dela anulă întâi ală erei vulgare, ci dela anulă 325, în care s'a celebrată conciliulă Niceană. Acum, dela 325 până la 1582 anulă călindarului eră înainte anulă tropică cu 10 ăile, și în consecință equinoctiulă se mutase cu 10 ăile cătră începutulă lunei. Prin urmare suprimăndu-se 10 ăile și nu mai multă, se făcea potrivirea anulă civilă cu celă tropică, și adevăratulă equinoctiă dela 11 Martiă se repunea la 21, după cum eră pre timpulă conciliului dela Nicea. A bună samă că Gregoriă XIII ar fi putută suprimă din anulă 1582 nu numai 12, ci 13, și 14 ăile, dar spre a nu căde în erore trebuia să reache equinoctiulă la 25 Martiă, unde îlă pusesse Iulă Căsară, călcându ast-felă fără de nici o considerațiune canonulă celui prea sântă conciliă, și arătându-se reformatoră nu ală călindarului creștină, ci ală unui călindară păgână.

Curiôsă este însă afirmarea, susținută de dlă M. cu o îngâmfare magistrală și ea și cum ar fi ună faptă istorică nediscutabilă, că la anulă 2000 „se mărginesce rectificarea aplicată de Gregoriă XIII”: așa încătă după ună secolă și câțiva ani călindarulă acestuia va deveni o bucovnă nefolositoare și abia vrednică de a fi îngropată într'ună colță plină de prafă din vre-o bibliotecă. În fața acestei afirmări, ca și care pôte că n'amă întâlnit în întrăga noastră vieță, ne-amă simțit ca și căduți din nori; pentru aceea neavându la îndemână documentulă pontificală *Inter gravissimas*, în care Gregoriă XIII espune reforma sa, amă frunđărită cu grabă cărțile, ce-lă prescurteză și reproducă bucățile mai însemnate dintr'insulă. Amă cetită și amă găsită!... Amă găsită, că într'adeveră Papa s'a oprită la anulă 2000. Să fie cu putință? Să albă dreptă scriitorulă nostru!? Ne-amă frecată ochii, amă cetită mai cu atențiune, și etă că suspinându una bună, amă înțelesă, că Gregoriă XIII pentru o mai bună pricepere a făcutei corecțiunii dădu ună exemplu, care se opresce la anulă 2000. Etă textulă. După ce a stabilită, că anii sūșimiloră nu voră fi bisextili decătă din patru în patru secolă, continuă: *ita ut, etă exemplulă, anni 1700, 1800, 1900 bisextiles non sint, anno vero 2000, more consueto dies bisextus intercaletur.* Pôte că scriitorulă nostru dăndă preste acăstă textă, s'a oprită și dî-

sulă aci, formulăndu-lă idea, că corecțiunea Gregoriană se mărginesce la anulă 2000; pentru-că dacă ar fi continuată a ceti, n'ar fi luată acăstă *qui pro quo*, închiăndu-se textulă ast-felă: *idem ordo intermittendi, intercalandique bisextum diem in quadringentis quibusque perpetuo conservetur.*

Pre acăstă *qui pro quo* se basază calcululă dlui M., adevărată castelă ridicată în aeră, prin care voesce a demonstră, că dela anulă 2000 până la 4000 călindarulă Gregoriană va trebui să premergă anulă tropică cu 15 ăile: ceea ce-lă totă așa de adevărată ca și aceea, că în timpulă presinte, tot-deuna după calculă dlui M., premerge cu 2 ăile. De-orece în acălă intervală nu voră trebui să fie 500 de bisextili, cum crede dlă M., ci 485, (nu după ipotesă, ci în realitate,) suprimăndu-se după regula Gregoriană, care trebuie să rămână perpetuă, 15 bisextili, adevătră trei la fiesce care patru sute de ani, ca anulă civilă să se potrivescă cu celă tropică, și equinoctiulă să rămână tot-deuna fixă la 21 Martiă.

(Va urma.)

Bibliografie.

Mihailă Eminescu. *Studii critică. Blașiă 1891. Biblioteca „Uniriă”. 8° mică, 213 pag. Prețulă cu porto postală 45 cr. v. a. saă 1 fr. 20 cm. Studiulă acesta, care a provocată atențiunea cercuriloră literare nu numai de dincăce, ci și dincolo de Carpați, se pôte procura cu prețulă indicată saă directă dela administrațiunea foii „Unirea” din Blașiă, saă dela „Tipografia Seminariului gr. cat. din Blașiă (Balázsfalva)”. În România broșura se află depusă la librăria Soceci.*

Învitare la prenumărațiune la opulă: *Cuvinte de aură saă învățătură înțelepte date de ună părinte fului sêu.* Din operele lui I. H. Campe tradusă în limba română de Ioană Sonea, preotă ală diecesei Gherlei. Opolă va ieși de sub tipară cu finea lui Maiă. Valoarea lui morală e netăgăduită. Opolă broșurată e 1 fl., eră legată în pânză 1 fl. 46 cr. plus portulă postală. Colectanții primescă dela 10 esemplare unulă gratuită. Comănde suntă a-se adresa dlui Ioană Doliană în Gherla (Szamosujvár).

Diverse.

Influenza în Ierna anulă 1891/2. Oficiulă higienică ală imperiului germană a publicată ună memoriă provăduț cu tabele, din cari apare, că în Ierna trecută influenza a grasată în cele mai multe ținuturi ale Germaniei și Austro-Ungariei, fiindă urmată și de numeroșe casuri de moarte. Asemenea au murit de influență mulți și în orașele din Marea-Britanie, Danemarca, Svedia și Norvegia, în țările ostice și sudostice ale Europei, în Italia și Spania, precum și în mai multe orașe mari ale Stateloră unite nordamericane. Nici Australia nu a fostă cruțată de influență. În Melbourne au murit din cauza numitei epidemii 234 de individi.

Hartie de feră. Încă la espositiă universală ținută la London în 1851 s'a putută vedă hartie de scrisă fabricată din feră. În timpulă mai nouă fabricanții de feră englezi se întreceau, care să pregătescă lamine mai subțiri din feră. Resultatulă emulațiunii este, că se preparaă lamine mai subțiri și decătă cea mai fină hartie de scrisă. Nouă hartie de feră e foarte netedă, și se pôte scrie pre ea escelentă.

Espositiă din Chicago va avă și o secțiune a dameloră. În secțiunea acăsta voră fi espuse numai obiecte lucrate de femei. Chiar și edificulă, care se va construi pentru secțiunea acăsta, va fi lucrată după planurile și sub conducerea unei dame-arhitectă. În America e mare interesarea față cu întreprinderea asta, și femeile se silescă a dovedi, că ele întră nimică nu-să inferioare bărbațiloră.

Economie.

Flórea sórelui. (Helianthus annus L.) este o plântă, căreia îi priesce și locul mai slab, dară totuși mai bine prosperază în locuri grase și gunoite. La noi de comună se pune numai pe la marginea cucuruzelor ori a agrilor cultivate cu napi, cartofi, curechi, fasole și alte legumi, dară cantitate mare nu se cam cultivă, deși cultivată în mare ar aduce folose foarte însemnate. Din semente de flórea sórelui se poate prepara ulei fin, frunzele servesc ca nutreț bun, era cotoarele ca material pentru foc. Ce privește cultivarea acestei plante în mare, poftesce o arătură profundă. Arătura se poate face și de toamnă, era pre la începutul lui Mai se grapă bine pământul și se sementează cam 5-8 kgr. de semente pre un juger catastroal. Distanța dintre rânduri are să fie de 60-80 cm., era dintre grăunțele acelui rând cam de 50-55 cm. Mai consultă e, să se sementeze cu mașina. Apoi cu un trăvâlic să se așeze pământul. Flórea sórelui încă se sapă de

2-3 ori pre an, cu care ocaziune, dacă-i prea desă, se răsece. La cea din urmă săpătură se adună în jurul ei pământ ca și la cucuruz. E bine, să fie cât mai rară, căci atunci se poate ramifica, era subsoarele, ce dau mai târziu, se taie și se folosesc ca nutreț.

Mai delicat este culesul acestei plante, căci nu se coge totă de-odată: dacă s'ar culege necoptă se strică, dacă se lasă neculesă, după ce a început coccerea, o mănă paserile. Mai consultă este, ca atunci, când observăm, că semente are o colorie negrie, să culegem și imblătim (sau desfacem) pre rând florile cote, era semente desfacută să o aședăm într'un loc, unde umblă vântul, ca să se usce bine. Pre un juger catastroal se produce 4-8 mm. de semente. Semente conține 16-22% de ulei, pre când semente de răpita abia are 8-12%. Ar' fi de dorit, ca economii nostri să nu desconsidere acest ram rentabil de economie.

Oprirea importului de oi din Rusia. Ministrul austriac de interne cu 1 Aprilie

a interzis importarea oilor de proveniență rusescă, din cauză, că în provinciile rusești vecine cu Galiția și Bucovina grasază între oi în mare măsură versatul.

Câtă pote aduce florăritul? În Franța cultivarea florilor aduce la an preste 70 milioane franci. La noi, cu gre credem, că ar aduce atâta.

Prețul mărfurilor.

Piața din Blăși: Grâu, hectolitru. fl. 6.50 până 7.50, — grâu mestecat fl. 5.— până 6.25, sescară fl. — până —, — ovės fl. 2.50 până fl. 3.—, cucuruz fl. 3.25 până fl. —, alac fl. — până fl. —, cartofi fl. 1.50 până fl. 2.—, — semente de cânepă fl. — până fl. —, fasolea fl. 4.50 până fl. —, — carnea de vită chilo 44 până 48 cr., carnea de vițel 40 până — cr., carnea de berbec — până — cr., — 14 ouș cu 20 până — cr.

Editor și redactor răspundător:

Dr. Vasiliu Hossu.

(7) 4-10

Josif Gans,

fabricant și reparatoriu de mașine agronomice

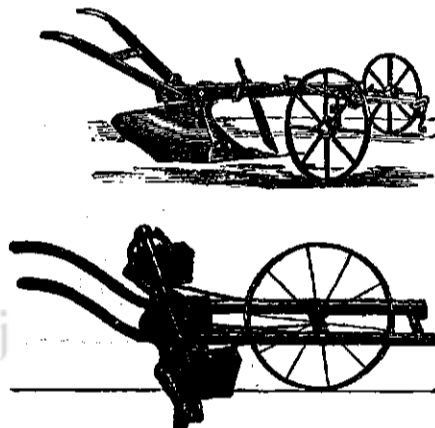
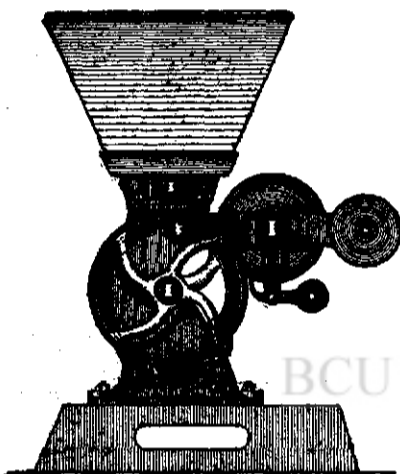
in Blăși (Balázsfalva)

recomandă pre lângă garanță și serviciu solid și prompt depositul său de

pluguri, mașine de imblătit, de cusut, de trierată și de alte instrumente economice,

tote din fier batut.

Tote obiectele amintite se pot procura și pre lângă solvire în rate.

Fundată în an. 1858.

FRANCISCU WALSER

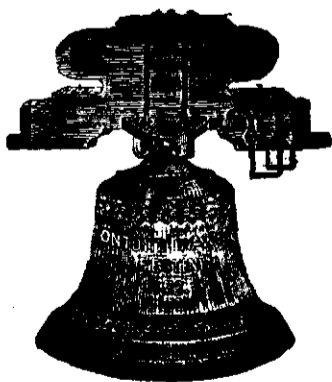
Liferant de curte alu Alteței Sale imp. și reg. Archiducele Iosif.

proprietariul primei fabrici ungare de mașine și reccisite de pompieri, turnătorii de clopote și metal

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preonorăților domni preoți

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

in care se fabrică atâtu grupuri cât și clopote singuratic: cu scaune de fier patentate și cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabrica a liferată dela intemeierea sa 1800 clopote mari de metal, intr'altel și cel del metropolia diu Bucuresci in greutate de 8000 kilograme.

Se află umblătore scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântani.

(4) 15-52

Preliminare de spese și Prețu-couranturi se trimittă la cerere gratuit și franco.

Distins în anul 1885 la esposițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escellent, progres și capacitate de concurență cu diploma cea mare de onore.

Fundată în an. 1800.

K. Zechmeister și Fiul

Liferant de curte alu Alteței Sale imp. și reg. Archiducele Iosif.

neguțătorii de articli de miere și ceară

in Győr

recomandă atențiunii binevoitore a Onoratului Cleru luminile lor de ceară:

Lumini adeverate de ceară 1-a unu kg. fl. 2.50

" " " " 2-a " " " 2.00

Lumini de ceară artificială . . . " " " 1.40

Pascalis I-a " " " 2.60

" II-a " " " 2.00

Lumini galbine de ceară . . . " " " 2.00

Luminile se află in ori ce mărime, și la comande superioare la 10 kgrame se espedeză francate la ori ce statiune de poste, de năi sau de căi ferate.

Bunătatea luminilor nostre de ceară o dovedescă nenumerate scrisori de recunoscintă.

Cu deosebittă stimă

(8) 6-10

K. Zechmeister și Fiul.